

Kvittering på innsendt svar på Høring av NOU 2026: 1 En bærekraftig kommunesektor

Saksnummer: 26/200

Sak: Høring av NOU 2026: 1 En bærekraftig kommunesektor

Levert: 13.04.2026 20:14

Svarstype: Med merknader

Jeg svarte som: Annen frivillig organisasjon

Avsender: Landsforbundet for offentlige pensjonister, Lillehammer og omland

Kontaktperson: Jørund Hassel/ sekretær

Kontakt e-post: hasseljorund@gmail.com

Høringsuttalelse fra Landsforbundet for offentlige pensjonister, Lillehammer og omegn

Til høring av NOU 2026:1 En bærekraftig kommunesektor

Generelt

Høringsdokumentet framstår som en tilrettelegging for økt privatisering, svekket folkestyre og redusert demokratisk kontroll. Begrepet «bærekraft» brukes gjennomgående som kan oppfattes som en måte å legitimere kutt i offentlige tjenester, og en dreining fra velferdsstat til et mer markedsbasert «velferdssamfunn», hvor den enkelte i større grad må betale for tjenester selv.

Erfaringer fra tidligere reformer underbygger dette. Pensjonsreformen har gitt underregulering og svekkede rettigheter. Kommunereformen har etterlatt mange kommuner med høy gjeld og redusert handlingsrom, der ressurser i økende grad går til renter og avdrag fremfor til sårt trengte tjenester til innbyggerne. Dette svekker reelt sett lokaldemokratiet, i strid med Grunnloven § 49.

Kommunal økonomi og styring

Senere års reformer og omstillinger er i store bildet lansert uten at det har fulgt med økonomi til å realisere dem. Resultatet er at mange kommuner har stor gjeld, og mange kommuner bruker veldig mye penger til å betale renter og avdrag – fremfor på økt og bedre velferd.

Alle forslag som ikke er økonomisk forankret, øker risikoen for økt bruk av låneopptak og «fleksibilitet» - hvilket flytter makt fra folkevalgte til finansielle aktører. Kommunenes gjeldsnivå viser at utfordringene ikke skyldes statlig detaljstyring, men økonomiske prioriteringer og bindinger. Økt finansiering gjennom lån forsterker denne utviklingen.

Lærernormen

Primært går vi imot avvikling av lærernormen. Den sikrer et nasjonalt minstenivå for lærertetthet og likeverdig opplæring. Fjerning vil gi større forskjeller mellom kommuner, særlig i distriktene, og det kan gi økt klassestørrelser, særlig i distriktene. Normen har faglig grunnlag i retten til tilpasset opplæring og bidrar til bedre læringsutbytte.

Uten normen reduseres styringen til en vag «forsvarlighetsvurdering». Dette svekker

rettssikkerheten og kan øke ulikhet, i strid med Grunnloven § 109.

Sekundært: Dersom lærernormen endres eller avvikles, må dette følges opp med styrket kontroll av at elever med særskilte behov får et forsvarlig og inkluderende opplæringstilbud, i tråd med opplæringsloven og CRPD artikkel 24.

Kompetansekrav i helse og omsorg

LOP, Lillehammer og omegn er imot å fjerne lovfestede kompetansekrav. Disse er avgjørende for pasientsikkerhet og kvalitet, særlig i eldreomsorgen. Uten minstekrav vil forskjellene mellom kommuner øke, og det blir vanskeligere å håndheve rettigheter. Dessuten er det en risiko for at minstekravet etter hvert blir normalen.

Svekkede krav kan også øke bruken av bemanningsbyråer og kommersielle aktører, med høyere kostnader og risiko for lavere kvalitet. Dette utfordrer prinsippet om likeverdige tjenester, jf. Grunnloven § 98.

Øremerkede tilskudd

LOP, Lillehammer og omegn avviser forslag om å innlemme øremerkede tilskudd i rammetilskuddet. Slike midler er nødvendige for å sikre nasjonale velferds mål. Uten øremerking erfarer man at midler omprioriteres til gjeld, eiendom og konsulentbruk, fremfor kjerneoppgaver.

Forslaget om å heve rapporteringsgrensen svekker i tillegg åpenhet og demokratisk kontroll. Mindre innsyn øker risikoen for feilprioriteringer og reduserer politisk ansvarlighet.

Natur- og klimatilskudd

Det frarådes en sammenslåing. Klima- og naturpolitikk har ulike mål og krever målrettede virkemidler. Sammenslåing vil svekke treffsikkerhet og kan føre til at naturhensyn nedprioriteres.

Grunnskoletilskuddet

Avvikling vil svekke distriktspolitikken og den likeverdige fellesskolen. Økonomiske hensyn vil presse fram ytterligere nedleggelse av skoler, med økte forskjeller som resultat. Dette undergraver lokaldemokratiet og barns rett til et likeverdig tilbud.

Husbankens investeringstilskudd

Foreslått forenkling kan svekke langsiktighet og offentlig kontroll. Kortere bindingstid og enklere krav kan åpne for økt kommersialisering, der kommunene blir leietakere fremfor eiere. Dette gir høyere og mer uforutsigbare kostnader over tid.

Utfordringene i eldreomsorgen handler primært om bemanning og kvalitet, ikke manglende bygging. Ordningene bør derfor styrkes, ikke forenkles.

Konklusjon

Etter vår vurdering bør utviklingen av kommunesektoren baseres på prinsipper om:

- Likeverdig tjenestetilbud
- Tilstrekkelig nasjonal styring
- Åpenhet og demokratisk kontroll
- Langsiktighet i investeringer og ressursbruk

Forslagene som fremmes - samlet sett - svekker velferdsstaten, øker ulikhet og flytter makt fra folkevalgte til marked og finans. Løsningen er ikke færre nasjonale rammer, men sterkere demokratisk styring, åpenhet og offentlig ansvar.

Landsforbundet for offentlige pensjonister, Lillehammer og omegn, anbefaler at flere av forslagene i NOU 2026:1 ikke gjennomføres slik de foreligger, og at det i det videre arbeidet legges større vekt på å sikre nasjonale standarder, demokratisk forankring og likeverdige velferdstjenester.

Lillehammer, 13.04.2026

Mette Amdahl

Jørund Hassel

Leder

Sekretær

Alle svar må gjennom en manuell godkjenning før de blir synlige på regjeringen.no.